

Jag är inte rasist men...

Fem sätt som gör dig medveten om dina fördomar

INTEGRATIONSVERKETS STENCILSERIE 2003:8

ISSN 1651-5676

Innehåll

Förord	3
Film som visar vad respekt är – Anti-rasistiska filmdagar	5
Fokus på det mångreligiösa Sverige – Gud har 99 namn	8
Våga mötas!? – en metod för att lära sig samarbete	10
Samtal i det vardagliga livet – Livsnära föräldrdialog	13
Om värderingar och omvärderingar – Barn i guldåldern	16
Vill du veta mer om projekten?	18

Förord

Att ifrågasätta fördomar och hitta nya vägar för dialog och samtal för att främja integration och motverka rasism är inte något man gör i en handvändning. Många föreningar och studieförbund arbetar dagligen med dessa viktiga frågor. De är mycket engagerade och många har lyckats bra. Genom sina exempel vill de sprida sina goda erfarenheter, idéer, entusiasmera och ge tips på hur du ska bli medveten om dina fördomar.

I den här skriften vill Integrationsverket lyfta fram några metoder som prövats av olika organisationer. Förhoppningsvis kan dessa metoder inspirera föreningar, skolor, studieförbund m.fl. i sitt arbete med att främja integration och motverka rasism.

En av Integrationsverkets uppgifter är att stödja föreningar och organisationer som vill utveckla nya metoder för att stimulera integration och motverka rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

En viktig del i det arbetet är att inhämta och sprida kunskap om metoder och angreppssätt inom integrationsområdet. Med anledning av den kunskapsförmedlande uppgiften anordnade vi två arbetsseminarier under hösten 2001. Med utgångspunkt i seminarierna valdes fem metoder ut för en utförligare presentation.

I slutet av skriften finns en förteckning över medverkande organisationer och kontaktpersoner för dig som vill veta mer om projekten.

www.sverigemotrasism.nu

Kunskapsportalen om arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering.

www.integrationsverket.se

Raouf Ressaissi,
f.f. avdelningschef

Jaklin Josefson
Projektledare

Film som visar vad respekt är – Anti-rasistiska filmdagar

Vad är anti-rasistiskt arbete?

Enligt Integrationsverket syftar anti-rasistiskt arbete till att:

- motverka rasism (som system av ojämlika förhållanden grundat på »ras«, etnicitet, kultur och religion) i alla samhällssektorer
- aktivt bekämpa rasistiska fördomar, föreställningar, värderingar uttryckta i text, tal och bild
- motverka rasistiska kränkningar, trakasserier och våldsyttningar i alla former.

Film för att gestalta och åskådliggöra viktiga frågeställningar

Anti-rasistiska filmdagar, ARF, är ingen vanlig »filmfestival«. Idén bygger på att använda film som verktyg för att göra ett budskap levande. Film har en förmåga att gestalta och levandegöra viktiga frågeställningar. Filmcentrum Syd genomför årligen återkommande antirasistiska dagar med filmseminarier kring olika frågor som rasism, mobbning, sexualitet och demokrati. Film väcker tankar, känslor, engagerar, upprör, retar och värmer.

Filmerna som visas kompletteras av intressanta inledande eller avslutande seminarier med namnkunniga och skickliga föreläsare. De kan ha en bakgrund t.ex. som filmare, journalister, författare, konstnärer, artister och debattörer. Gemensamt för alla är att de har stor erfarenhet av ämnet som diskuteras samt ett starkt engagemang. I seminarierna förs en kritisk diskussion om filmmediets möjligheter att påverka, engagera och manipulera.

Olika teman varje år

Filmseminarierna planeras med anknytning till ett samlande tema som fastställs varje år.

Det är viktigt att ha breda, mångbottnade och dubbeltydiga teman. Motsatserna stimulerar diskussionen och tvingar fram en nyansering av åsikter. Det underlättar då man kommer åt och synliggör problem som annars kan vara svåra att nå.

Hilde Selander, ARF

År 2000 var temat *demokrati* och arrangemanget kallades *Låt dig inte tystas*. Många av seminarierna fokuserades på civilkurage och individens moraliska ansvar för ett öppet och demokratiskt samhälle.

Följande år, 2001, var temat *Respekt!?* Man valde begreppet respekt för att göra det möjligt att diskutera svåra och känsliga frågor som gäller människors förhållande till varandra och människans plats i samhället. Respekt är ett ord som blivit vanligt de senaste åren och som samtidigt blivit otydligare i takt med att användningen ökat. *Hit men inte längre – om synliga och osynliga gränser* var temat år 2002. Filmseminarierna behandlade geografiska och rumsliga gränser, t.ex. begreppet *Fort Europa* och etniskt segregerade städer. Fokus låg även på mentala och moraliska gränser.

ARF är öppet för alla men vänder sig särskilt till skolelever (från mellanstadiet och uppåt, både på skoltid och fritid) och deras lärare.

Elever anordnar egna filmseminarier

Det senaste året har ARF gjort en ökad satsning i skolorna, något som har resulterat i två pilotprojekt, ett på Apelgårdsskolan och ett på Kroksbäcksskolan. Båda skolorna ligger i segregerade områden i Malmö.

Tanken var att eleverna själva skulle ordna ett filmseminarium för sina skolor och lära sig mer om film, hur man arrangerar ett filmseminarium och samarbetar med varandra.

Apelgårdsskolan

På Apelgårdsskolan samarbetade ARF med en av lärarna på skolan. Läraren tog upp ARF:s tema *Respekt!?* i undervisningen och arbetade målmedvetet med det under hela året. Respekt och mänskliga rättigheter ingick i såväl studier om det klassiska grekiska samhället som bildlära. Även andra ämneslärare involverades i projektet.

Arbetet resulterade i att klassen arrangerade två filmseminarier för två klasser i årskurs åtta på skolan. Till seminarierna gjorde eleverna en utställning om Sydafrika och bjöd seminariegästerna på fika i pausen.

Kroksbäcksskolan

I Kroksbäcksskolan arbetade ARF med en grupp elever som handplockats av lärarna. Gruppen var en blandning av elever från årskurs åtta och nio. Läraren i SO (Samhällsorientering) deltog på nästan alla träffar och eleverna tog stort ansvar för arbetet. På träffarna diskuterades respekt, moral, sexualitet och det eleverna tyckte var viktigt att lyfta fram i deras vardag.

Eleverna från årskurs åtta ville ta upp segregationen i Malmö som filmseminariets tema. Det kom också förslag på att bjuda in elever från en annan skola till seminariet. Slottsstadens skola är en skola med få eller inga elever med utländsk bakgrund. I början av november arrangerade Antirasistiska Filmdagar ett studiebesök för filmgruppen från Kroksbäcksskolan tillsammans med sju elever från Slottsstadens skola. Syftet var att ge eleverna en gemensam teoretisk grund för orsaker till segregationen i Malmö och praktiska förslag på hur man kan arbeta för att motverka segregation.

Eleverna från Kroksbäcksskolan arrangerade ett filmseminarium för sin egen klass och inbjöd elever från Slottsstadens skola. Rektorn på Kroksbäcksskolan inledde seminariet med ett kort tal och efter seminariet bjöd Kroksbäckseleverna på hembakade kakor och

saff. Eleverna var aktiva och tog ett stort ansvar för genomförandet av filmseminarierna.

Ett sånt seminarium fick jag aldrig uppleva när jag gick i nian. Det är inte vanligt att klasser från två segregerade områden blandas och umgås.

Jason »Timbuktu« Diakité.

Musiker och hiphopartist. Uppvuxen i Malmö

Lärarnas roll är oerhört värdefull

Samarbetet med lärarna är oerhört värdefullt. Framförallt när lärarna har integrerat teman som en del av den ordinarie undervisningen. Temat har på så sätt satts in i ett sammanhang och eleverna har fått ett bredare perspektiv på innehållet i arbetet mot rasism.

Det har funnits en del svårigheter att nå lärare och ha en kontinuerlig kontakt med dem. En anledning kan vara att lärarens roll är oklar. I en utvärdering som ARF skickat ut till skolorna har de försökt att definiera lärarnas roll. Genom utvärderingen fick man också ta del av lärarnas idéer och tankar på förbättringsmöjligheter.

Den allra största delen arbete som läggs ner före, under och efter filmseminarierna är ideellt föreningsarbete.

Kontakt

Hilde Selander, Anti-rasistiska filmdagar, tfn: 040-798 76,

e-post: filmcentrum.syd@swipnet.se

Irene Malmberg, Etniska relationer i Malmö kommun, 040-34 33 94

e-post: irene.malmberg@malmo.se

Fokus på det mångreligiösa Sverige – Gud har 99 namn

Census studieförbund (tidigare Sveriges Kyrkliga Studieförbund) driver sedan 1999 verksamheten *Gud har 99 namn*. Det huvudsakliga syftet med projektet är att öka tolerans och ömsesidig respekt samt förebygga rasism och främlingsfientlighet genom att synliggöra och förmedla kunskap om och förståelse för den religiösa mångfalden i Sverige.

Interaktiv utställning

Gud har 99 namn började som en utställning och är uppbyggd kring olika rum och är inriktad på de vardagliga uttrycken i religionen. Den bygger på aktivt samspel mellan människor och det sätt de olika religionerna levandegörs. I ett rum kan man prova olika religiösa klädesplagg, i ett annat besöker man olika religioners heliga rum m.m. I varje rum finns faktablad och frågeformulär för besökaren att ta, som en möjlighet till fördjupning och mer kunskap.

Gud har 99 namn hade premiär i Stockholm våren 2000 och rönt stor massmedial uppmärksamhet. Under år 2000 och 2001 har utställningen satts upp i ett flertal andra orter runt om i Sverige.

Ungdomar som guider

Verksamheten har ett tydligt folkbildningsperspektiv. Ett viktigt mål har varit att utbilda ungdomar till multireligiösa guider. Ungdomsguiderna representerar olika religioner som finns i den stad där utställningen sätts upp. Dessa guider lotsar besökare genom en utställning som levandegör det mångreligiösa Sverige. Dessutom erbjuds besökare att åka på guideade bussturer till olika religioners hemvist på den aktuella orten. Målet är att erbjuda resenärerna en heldag med multireligiösa guider där man hinner med minst tre världsreligioner.

Ungdomsguiderna rekryteras lokalt från den ort där utställningen ska vara. De lokala trossamfundens engageras och visar upp sin verksamhet, utställningsvärdar engageras genom frivilliga krafter, som förmedlar kontakter och hjälper till med lokala nätverk kring den religiösa mångfalden.

Religiösa samfund syns

Verksamheten bygger på att etablera lokala nätverk med olika aktörer. En svårighet har varit att hitta religiösa föreningar/samfund då det vanligtvis inte finns några kända lokala nätverk. Genom uppsökande verksamhet har man lyckats spåra många religiösa samfund på de orter där utställningen hittills visats. Därigenom har olika samfund synliggjorts och fått en starkare tillhörighet på den ort där de verkar.

En utställning av detta slag med många kringaktiviteter kräver stora insatser och ett gott samarbete med trossamfundet. Utställningarnas

och kringarrangemangens standard varierar på olika orter beroende på de frivilliginsatser som kunnat mobiliseras. Intresset för verksamheten har även visat sig vara betydligt större än vad arrangörerna räknade med från början. Utställningen och dess aktiviteter har besökts av fler personer än vad guiderna klarat av. Likaså visade skolklasser från lägre årskurser stort intresse liksom äldre och pensionärer.

En framgångsrik effekt av verksamheten har varit de religiösa dialoger och samtal som uppkommit bland annat mellan de ungdomar som genomgått guideutbildningen. Det lokala intresset kring religion har ökat på de orterna där utställningen visats. Verksamheten ger stort utrymme för lokalt engagemang på gräsrotsnivå.

Material

- TV serien »Gud har 99 namn«, 6 program á 20 min beställs från Utbildningsradions kundtjänst tel. 020-58 58 00, 08-784 42 40
- Boken »Gud har 99 namn«, Reportage samt adresser och tips på hur du själv kan göra religiösa upptäcktsfärder.
- Reseväska – studiehäfte, grundmaterial för en studiecirkel beställs från Sensus förbundskansli tel. 08-727 17 73
- Faktablad och tester
- Guide och karta till världsreligionerna runt hörnet, beställs från Kulturhuset i Stockholm tel, 08-508 31 405 eller på www.sensus.se
- CD-skiva »Gud har 99 namn« gudomlig musik från världens alla hörn, köps hos din skivaffär eller från Sony Music tel. 08-617 71 10.

Sensus studieförbund har tillsammans med Riksutställningar, Studieförbundet Vuxenskolan och stiftelsen World Wide Wisdom (WWW) även tagit fram en miniatyppställning som kan visas på de platser där man inte har möjlighet att visa den större utställningen.

Kontakt

Åsa Danielsson
Tfn: 08-7271750
E-post: info@sensus.se

Våga mötas!?

– en metod för att lära sig samarbete

Röda Korsets ungdomsförbund har sedan 1999 utvecklat metoden Våga Mötas!?. Metoden bygger på att elever från olika skolor eller från olika sociala miljöer inom samma skola lär känna varandra. På neutrala platser skapas förutsättningar för ungdomar att se varandra och acceptera varandras likheter och olikheter. Ungdomarna samarbetar kring konkreta uppgifter. Grunden i samarbetet byggs under en så kallad överlevnadshelg där gruppen blir tvungen att lära sig samarbeta med varandra. Arbetet går sedan vidare i form av mixade skolgrupper samt tjej- och killgrupper, läger, resor m.m.

Tips på steg för genomförande av Våga Mötas!? på din skola

1. Värva frivilliga.
2. Frivillig genomgår MOD (Mångfald och Dialog)-utbildning i ledarskap, där man bland annat lär sig om hur man arbetar i grupp.
3. Ett medarbetaravtal inrättas, där frivilliga får veta vad de har rätt att kräva av organisationen för att göra ett bra jobb och också veta vad som krävs av dem för att göra ett långsiktigt arbete med hög kvalitet.
4. Alla frivilliga gör behovsinventering tillsammans för att ta reda på vilka eller vilken skola som behöver Våga Mötas!? modellen.
5. Skolgruppsledare kontaktar skolledningen och en arbetsgrupp bestående av frivilliga, skolpersonal, andra personer från aktuella områden bildas.
6. Arbetsgruppen väljer elevrepresentanter, tillsammans gör ni en lista (där mobbade, mobbare, främlingsrädda/fientliga, struliga, ordentliga, ungdomar med utländsk bakgrund m.fl. blandas) på elever som man ska arbeta tillsammans med under en längre period.
7. Mixade skolgrupper samt tjej- och killgrupper och läxhjäpsgrupperna startar sina verksamheter med ungdomarna.
8. Överlevnadsläger genomförs under en helg med ungdomarna, där även arbetsgruppen är med. Särskilda lägerledare är ansvariga under överlevnadslägret.
9. Arbetsgruppen fortsätter med sina planerade verksamheter där de arbetar aktivt med den »utvalda« gruppen men även inkluderar både föräldrar och resten av skoleleverna.
10. Tjej- och killgrupperna och läxhjäpsgruppen fortsätter sina verksamheter.
11. Föreläsargruppen fortsätter att föreläsa med jämna mellanrum i de aktuella skolorna, men föreläser även i andra skolor som man

- inte har långsiktigt samarbete med.
12. Överlevnadslägergruppen arrangerar läger för skolor som vill ha lägret men som man inte har någontillångsiktigt samarbete med.

Våga Mötas!? i Malmö – åtta skolor var med

Röda korsets ungdomsförbund i Malmö startade projektet Våga Mötas!? i januari 2000. Syftet var att starta en positiv process i Malmö för att motarbeta den mentala och fysiska segregation som växt sig allt starkare mellan ungdomar från olika stadsdelar. Det huvudsakliga arbetet utfördes av frivilliga ungdomar som fick idéutbildning om Röda korset och genomgick MOD- utbildning.

Reflektioner från överlevnadslägret

Åtta skolor har deltagit i projektet i Malmö. Elever från två skolor åt gången har åkt på överlevnadsläger tillsammans.

När vi kom fram kom en av ledarna upp på bussen och började skrika: Tystnad!! Alla blev typ jätterädda och började redan längta hem och det blev inte bättre av att vi sedan fick skiljas från våra kompisar eftersom vi delades upp i någon sorts grupper. Vi skulle tydligen sova sex stycken på tre madrasser och dela på tre filtar. Det fanns ingen el eller vatten... så nu började väl alla undra om det verkligen var rätt? Men visst var det rätt, för andra dagen efter den mycket »roliga« brandövningen (som vi var tvungna att göra vid 4-tiden på natten) fick vi ordentligt med värme, mat och toaletten fungerade helt plötsligt. Då blev alla genast på mycket bättre humör och stämningen lättade en aning. På dagen fick vi göra samarbetsövningar. Det var kul och gruppen fick genast bättre sammanhållning.

Deltagare på lägret

Efter överlevnadslägret träffades klasserna från de olika skolorna i olika grupper för att göra konkreta saker tillsammans. De fick själva bestämma vad de ville göra. Bland annat hittade elever från två skolor på en berättelse och ritade figurer till den. Tillsammans med Unga Filmfabriken i Malmö gjorde de en animerad film av sina alster. Tjejgrupper startade där man bowlade, gick självförsvarskurser, tillverkade egna smycken m.m.

En rad övriga aktiviteter genomfördes med skolgrupper, där elever och frivilliga ledare från RKUF deltog. Som avslutning på projektet åkte alla klasser inklusive lärare och ledare till Auschwitz.

Vad ska ni tänka på?

Verksamheten fick störst framgång i skolor där det fanns ett intresse och engagemang bland lärare och skolledning. Projektledarna upplevde att det var svårare på skolor där projektets ambitioner inte överensstämde med skolans ambitioner. De upplevde vissa motsättningar mellan deras och skolans synsätt framförallt vad gäller elevernas deltagande i projektet.

Till exempel stötte de på vissa svårigheter vid uttagningen av ungdomar som skulle delta i projektets överlevnadsläger. En del lärare ville inte att elever som uppfattades som bråkiga skulle vara med på

lägret. Men poängen med metoden är att såväl snälla som bråkiga ungdomar ska delta både på läger och på möten. Projektledarna fick även övertala en del föräldrar som var emot att deras barn skulle på läger med barn från andra skolor. En positiv följd av projektet var att ungdomar från två skolor efter en tid ville träffas utanför projektets ramar.

Metoden Våga Mötas!? är nu en del av Röda korsets ungdomsförbunds ordinarie verksamhet. Metoden har använts/används på flera olika platser runt om i Sverige. Bland annat i Kalmar, Uppsala, Linköping, Göteborg och Malmö.

Kontakt

Röda korsets ungdomsförbund,
Peter Sunesson, RKUF Malmö, 040-32 65 13,
e-post: peter.sunesson@rkuf.se
Gustavo Nazar, Etniska relationer i Malmö kommun, 040-34 33 76,
e-post: gustavo.nazar@malmö.se

Samtal i det vardagliga livet – Livsnära föräldradiolog

Projektet Livsnära Föräldradiolog i Vivalla-Lundby i Örebro startade i februari 1999. Projektets övergripande målsättning är att främja integration mellan människor inom målgruppen. I kommundelen Vivalla-Lundby, där invånarna har olika kulturell och religiös bakgrund, vill projektet verka för att motverka den rädsla som orsakar isolering och söka gemensamma värdegrunder för att möjliggöra tryggare relationer inom familj och omgivning. Projektet vill uppmuntra till dialog omkring föräldraskapet, självkänsla, våld och rasism samt öka förståelsen mellan barn och vuxna från olika nationaliteter. Projektet strävade efter att skapa lättillgängliga mötesplatser, dels genom små informella dialoggrupper för vuxna, men även samtalsgrupper för barn.

Dialoggrupper utifrån särskilda teman – livsnära berättelser

Dialog och samtal är två nyckelord som genomsyrar verksamheten. I projektet används en arbetsmodell som bygger på Vuxendialog som grundmodell. Den praktiska arbetsmodellen har utformats i nära samverkan med föräldrar eftersom det är deras behov och önskemål som ställs i centrum för verksamheten.

Att ha någon som lyssnar och få uttrycka det man gått igenom i livet och upplever nu, känns väldigt bra. Hemma har jag ingen som jag kan berätta för på det här sättet.

Deltagare i dialoggrupp

Vuxendialogs metodik för dialoggrupp bygger på en tydlig struktur som ger var och en utrymme att tala om sina erfarenheter och livsfrågor, samt lyssna till andras erfarenheter och livsfrågor. Dialoggruppen består av fyra till sju deltagare som träffas regelbundet och leds av en person som genomgått UDL (Utbildning för dialoggrupp och ledare) och som därmed lärt sig tillämpa Vuxendialogs förhållningssätt och metodik. Efter sex träffar utvärderas dialoggruppen och kan fortsätta om gruppdeltagarna önskar.

Livsnära berättelser

I dialoggruppen tillämpas metoden »Livsnära berättelsen« som är en-i-taget-runda där gruppdeltagarna får utrymme att sätta ord på något viktigt som hänt sedan man träffades. Den livsnära berättelsen sker utan att någon avbryter eller kommenterar den som berättar. I ett varsamt »eftersamtal« kan den som vill i gruppen begära att få kommentarer eller goda råd, men endast om hon eller han själv ber om det. Därefter fortsätter dialoggruppen med ett »temasamtal«, dvs. samtal om gemensamt angelägen fråga eller ämne som man kommit överens om att man vill samtala och reflektera kring. Dialoggruppen

använder även metoden »reflekterande gruppsamtal« som är ett fördjupningssamtal.

Visst har man en del invandrarkontakter, man köper en pizza och växlar några ord kanske, men man bryter aldrig igenom skalet, liksom. Genom dialoggruppen kan vi umgås på ett djupare plan, man förstår hur en människa tänker och varför hon agerar på ett visst sätt.«

Deltagare i dialoggrupp

I dialoggruppen tillämpas tystnadslöfte, vilket innebär att man inte berättar vad som sägs utanför gruppen. Detta är viktigt för att stärka och utveckla tilliten i gruppen.

Målgruppen är föräldrar till barn mellan 6–13 år. Tanken är att stärka föräldrar i deras föräldraskap vilket skulle inverka positivt på barnens fortsatta utveckling. Dialoggrupperna har utgjorts 50/50 av föräldrar med svensk och utländsk bakgrund.

Förhållningssätt viktigt

Viktiga ledord för projektledarna är »gränsöverskridande möten« och »dialog i det vardagliga livet«. Det kan inte nog understrykas att projektledarna, genom de personer de är, genom sina värderingar och förhållningssätt, har bidragit till att projektet fått en inriktning som vilar på respekt för varje människa och ett upplyftande av varje människas okränkbara värde. Projektet präglas därför inte av ett »vi och dom-tänkande« utan av jämbördighet.

Vad ska man tänka på?

Att starta ett Vuxendialogarbete handlar inte bara att sätta igång utifrån »konceptet«. Projektledarna menar att det handlar lika mycket om att hitta sin roll i samverkan med andra projekt i området, detta för att varje enskilt projekt inte ska »hänga i luften«. De understryker att samarbete mellan olika projekt och föreningar har känts extra viktigt i Vivalla, dels för att man satsat väldigt mycket på olika projekt i området, dels för att situationen är sådan att alla behövs.

Förankringsarbetet i målgruppen mötte i början av projektet på en del svårigheter. Genom att projektet startade först i februari hade många klasser redan haft föräldramöten vilket begränsade möjligheterna att nå föräldrar i målgruppen och informera om projektet. Man genomförde en enkätundersökning som omfattade föräldrar till 295 barn i åk sex på Vivallaskolan. Enkätundersökningen följdes upp genom hembesök och personliga intervjuer med tolv familjer utifrån VuxenDialogs metodik.

Erfarenheten visar att enkätundersökning som metod för att ta reda på vilka livsfrågor som är viktiga för föräldrar i Vivalla inte är helt oproblematiskt. Att använda enkäter i ett område som Vivalla, där det bor många personer med språksvårigheter och relationsproblem i ett socialt vacklande sammanhang, är kanske inte lika fruktbart som personliga kontakter via kontaktpersoner, telefonsamtal och hembesök. Det är också viktigt att reflektera över vilka tillvägagångssätt som är framkomliga när det gäller distributionen av enkätformuläret och hur dessa sedan ska lämnas tillbaka.

Ytterligare erfarenheter har gjorts för det fortsatta arbetet, t.ex. vad

gäller ledarrollen eller vad gäller deltagarnas förmåga att komma till inplanerade dialoggruppsträffar. Det är viktigt att flera personer har fått prova på vad det kan betyda att få vara med i en dialoggrupp, bl.a. med tanke på rekrytering till planerade UDL-kurser. Målsättningen är att grupper med personer ur målgruppen själva ska starta dialoggrupper. Ytterligare lärdomar i arbetet har varit att man i dialoggrupperna ska undvika att ha bästa vänner eller gifta par tillsammans.

VuxenDialog kräver också att deltagarna förstår att det råder tystnadsplikt. Det är viktigt att varje gruppmedlem får tillräckligt med tid för att prata ostört och utan att någon avbryter. Att ha tid skapar i sin tur förutsättningar för att förbättra det svenska språket, menar projektledarna.

Kontakt

Marie-Helène Myrin, projektledare
Britt Marie Åberg, Frikyrkliga Studieförbundet
Tfn: 019-186005/125518/212816
E-post: brittmarie.berg@folkbildning.net
eller livsnara@orebro.se

Om värderingar och omvärderingar – Barn i guldåldern

Brottsförebyggande centrum (BFC) påbörjade sitt projekt *Barn i guldåldern* 1999. Efter besök i skolor runt om i Värmland och genomgång av undervisningsmaterial m.m. uppmärksammade BFC att det saknades användbart metodmaterial kring temat rasism och antidiskriminering som vänder sig till skolor och som kan användas i undervisningen. Det upptäckta behovet resulterade i *Barn i guldåldern*.

Pedagogik för kunskaper och insikt om värderingar och fördomar

Målet med projektet var att ge 11–12 åringar kunskaper och insikter som gör att de värderingar som barnen skapar och bär med sig inte blir grogrund för främlingsfientlighet, rasism och nazism.

Syftet med projektet var att ta fram ett pedagogiskt och användbart undervisningsmaterial till elever och lärare som diskuterar skillnader mellan värderingar och fördomar. Med hjälp av en målmedveten pedagogik ville man leda barn till tolerans och till att ta avstånd från rasism och främlingsfientlighet. Ett arbetsmaterial med övningsexempel ur elevernas egen verklighet skulle sammanställas och tryckas och därefter erbjudas alla elever i årskurs fem i Värmland. Avsikten var att ge skolan ett redskap för att hjälpa elever att på ett eftertänksamt sätt skapa sig åsikter i dessa svåra frågor.

En arbetsbok om fördomar

För att utarbeta materialet anlätades en författare och journalist, Karin Rebelius och en illustratör, Per Hardestam. Tillsammans med pedagoger, lärare och elever i Karlstadsregionen färdigställde de *Min tänkarbok – om värderingar och omvärderingar*.

Det här är en ytterst viktig bok som jag hoppas blir mycket spridd och använd. Vad har vi förresten för glädje av en skola som ger eleverna kunskaper så att de kan åka till månen, om poliser ändå måste kommenderas ut för att förhindra att man skadar eller förnedrar varandra.«

Bert Stålhammar, professor och skolforskare

Min Tänkarbok är en arbetsbok. Den är full av tomrum och utrymmen där elever kan skriva och rita. Boken är uppdelad i fem delar som uppmuntrar till egna funderingar och/eller teckningar. Den visar hur lätt man får fördomar och hur de kan utvecklas till rasism och uppmanar eleverna att själva skaffa sig kunskaper och reflektera och diskutera så att rasistiska värderingar inte får någon grogrund.

Förhoppningen är att den ska bli en naturlig del av undervisningen under hela året och kanske följa med upp i nästa årskurs.

Huvudsaklig målgrupp är elever i mellanstadiet och deras lärare, men även föräldrar kan dra nytta av tänkarboken.

Hur får jag tag i boken?

Projektet är avslutat och *Min tänkarbok* finns tillgänglig för alla intresserade. Den har delats ut till de flesta skolorna i Värmland. Enligt projektledaren har 75 skolor med ca 4 700 elever valt att arbeta med boken. Bokförlaget Libris ansvarar idag för spridning utanför Värmlands län och har fått rätten att sälja den. Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) har i projektet *Skolan och det brottsförebyggande arbetet* använt 100 exemplar av boken. Utöver det har projektet och boken uppmärksammats i flera olika medier.

Erfarenheter

Responser på projektet har varit stor. Det har tydligt visat sig att ett sådant material har saknats i skolans arbete kring den här typen av värdegrundsfrågor. Många har skaffat boken till andra ålderskategorier än den tänkta målgruppen.

En central tanke med boken var att den skulle användas i den ordinarie undervisningen. Läraren är en viktig aktör i ledningen av arbetet med boken för att den ska fylla den funktion den är tänkt att fylla.

Kontakt

Lars-Olof Ferm

Tfn: 054-180580

E-post: bfc.varmland@telia.com

Vill du veta mer om projekten?

Om du vill veta mer om projekten kan du kontakta föreningen eller kontaktpersonen.

Antirasistiska filmdagar

Hilde Selander

S:t Gertrudsgatan 4

211 25 Malmö

Tfn: 040-30 24 07/798 76

E-post: filmcentrum.syd@swipnet.se eller hilde.selander@infnit.se

Sensus Studieförbund

Åsa Danielsson

Folkbildningsgården

125 30 Älvsjö

Tfn: 08-7271750

E-post: info@sensus.se

Webbplats: www.sensus.se

Röda Korsets ungdomsförbund

Peter Sunesson

Box 7079

200 42 Malmö

Tfn: 040-326513

Mobil: 0706496513

E-post: peter.sunesson@rkuf.se

Webbplats: www.rkuf.se

Frikyrkliga studieförbundet/ÖKS

Marie-Helène Myrin, projektledare

Britt Marie Åberg, FS

FS i Närke-Bergslagen

Box 2063

700 02 Örebro

Tfn: 019-186005/019-125518/019-212816

E-post: britt.marie.aberg@folkbildning.net
eller livsnara@orebro.se

Brottsförebyggande centrum i Värmland

Lars-Olof Ferm

Karlbergsgatan 4 A

652 24 Karlstad

Tfn: 054-180580

E-post: bfc.varmland@telia.com